

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е № 8

София, 2 декември 2010 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Евгени Танчев

Членове: Емилия Друмева
Владислав Славов
Димитър Токушев
Благовест Пунев
Пламен Киров
Красен Стойчев

Георги Петканов
Ванюшка Ангушева
Цанка Цанкова
Стефка Стоева
Румен Ненков

при участието на секретар-протоколита Силвия Василева разгледа в закрито заседание на 2 декември 2010 г. конституционно дело № 14/2010 г., докладвано от съдията Стефка Стоева.

Производството е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Конституцията на Република България и е в първата фаза по решаване на въпросите относно допустимостта на искането съгласно чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд /ЗКС/.

Делото е образувано на 02.08.2010 г. по искане на омбудсмана на Република България, отправено на основание чл. 150, ал. 3 от Конституцията, за установяване на противоконституционност и несъответствие с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна на § 8, ал. 1 от Преходните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за

21

приватизация и следприватизационен контрол /Обн., ДВ, бр. 72 от 2006 г., изм. ДВ, бр. 65 от 2008 г., в сила от 22.07.2008 г., изм. ДВ, бр. 18 от 2010 г., в сила от 05.03.2010 г./.

Съгласно оспорената разпоредба „за приватизационни договори, по които има неизпълнени в срок задължения, изпълнителният съвет на Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол, съответно органите по чл. 4, ал. 4, могат да предприемат необходимите действия за учредяване на законна ипотека или налагане на обезпечителни мерки по чл. 397 от Гражданския процесуален кодекс върху имуществото на приватизираното дружество и върху имуществото на купувача, а в случаите по чл. 25 и 35 от отменения Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия /Обн., ДВ, бр. 38 от 1992 г., отм. бр. 28 от 2002 г./ върху имуществото на приватизираното дружество”.

В искането вносителят твърди, че оспорената разпоредба нарушава правата на гражданите и е противоконституционна, тъй като противоречи на чл. 19, ал. 1, 2 и 3, чл. 17, ал. 1 и 3, чл. 48, ал. 1, чл. 56 и чл. 122, ал. 1 от Конституцията; чл. 23 от Конвенцията за създаване на агенция за многостранно гарантиране на инвестициите /Обн. ДВ, бр. 49 от 1995 г./; чл. 2 и чл. 3 от Договора между правителството на Република България и правителството на Кралство Дания /Обн. ДВ, бр. 98 от 1995 г./; чл. 9 от Договора за приятелство и сътрудничество между Република България и Кралство Испания /Обн. ДВ, бр. 97 от 1995 г./; чл. 3 от Договора между Република България и Съединените американски щати за насърчаване и взаимна защита на инвестициите /Обн. ДВ, бр. 47 от 1995 г./; чл. 3, ал. 1 от Договора за насърчаване и взаимна защита на инвестициите между Република България и Кралство Нидерландия; чл. 6, ал. 1 и чл. 1 от Допълнителен Протокол към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и чл. 17 и чл. 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Вносителят на предложението намира, че се нарушават правото на собственост и правото на защита на гражданите, както и че се застрашава правото им на труд и се нарушават правата на потребителя. С налагането на ипотечи се ограничава стопанската инициатива и държавата създава различен правен режим за различните стопански субекти.

Искането е основано на следните правнорелевантни факти: „Българска телекомуникационна компания”, АД /БТК/ е акционерно дружество, вписано в Търговския регистър на Агенцията по вписванията с посочен предмет на дейност. Дружеството е приватизирано през 2004 г., когато 65% от капитала му са продадени на Вива Венчърс Холдинг ООД, Виена, Австрия, което е поело определени задължения в приватизационния договор. Последните не са изпълнени точно според органите за следприватизационен контрол и поради това те са завели дело пред избрания от страните по договора арбитражен съд с претенция за присъждане на уговорени неустойки. Междувременно върху 857 от общо притежаваните от БТК над 2000 недвижими имоти Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол е учредила законни ипотечи. Основната част от имотите с наложени ипотечи са с административно и технологично предназначение и са свързани пряко с дейността на дружеството, което в процеса на консолидация и реструктуриране е предприело продажба на част от тях с цел финансиране на основната си дейност. Към момента на изготвяне на искането дружеството е сключило предварителни договори за продажба на 140 недвижими имоти на обща стойност 57.9 милиона евро. Дружеството предвижда и сключване на сделка за прехвърляне на търговско предприятие на Национално управление радио и телевизионни станции /НУРТС/, което е част от БТК и притежава повече от 700 недвижими имоти, част от които вече са ипотекирани от Агенцията за приватизационен и следприватизационен контрол на основание оспорената разпоредба. В заключение за обосноваване на засягането на правата на гражданите в искането се сочи,

че БТК е публично дружество с над 300 акционери, от които над 260 са физически лица. Към края на 2009 г. в него са работили 6 552 служители. Дружеството има повече от два милиона клиенти на фиксирани услуги и около един милион абонати на мобилни услуги, а като се прибавят и клиентите на останалите услуги, почти половината от населението на страната е клиент на една или повече от услугите на БТК.

В искането се излагат аргументи, че правото на държавата да претендира неустойки и обезщетения по приватизационни договори трябва да се упражнява при минимално засягане на принципа на свободната стопанска инициатива, при защита на правото на собственост, както и при закрила от закона на инвестициите и стопанската дейност. Липсата на възможност за защита от засегнатото дружество, което не е страна по приватизационния договор, както и евентуалното му изпадане в несъстоятелност, ще доведат до сериозно нарушаване на правото на труд на значителен брой работници и служители.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, съобрази следното:

Искането е отправено от омбудсмана. С третата поправка на Конституцията, извършена със Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България /Обн., ДВ, бр. 27 от 2006 г./, със създаването на новите чл. 91а и алинея 3 на чл. 150, на конституционно ниво бяха закрепени институцията на омбудсмана и възможността той да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на граждани. Както Конституционният съд вече е имал възможност да се произнесе, първоначално е обсъждано допълнение на чл. 150, ал. 1 от Конституцията за увеличаване на субектите на инициатива, но впоследствие се стига до решение правомощията на омбудсмана да бъдат ограничени така, както са посочени в новосъздадената ал. 3 на чл. 150 от Конституцията. За разлика от изброените в чл. 150, ал. 1 публични органи,

24

които са оправомощени да сезират Конституционния съд с искане да упражни някое или няколко от правомощията си по чл. 149, ал. 1 от основния закон и които разполагат с обща компетентност за сезиране на съда, то омбудсманът, като орган на инициатива, има самостоятелно място и уредбата съдържа редица особености, които са в посока на ограничаване на правомощието му за сезиране в сравнение с останалите субекти по чл. 150, ал. 1 от Конституцията.

На първо място омбудсманът може да отправя до Конституционния съд само искане за установяване на противоконституционност на закон, тоест може да сезира съда само за упражняване на правомощието му по чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията. Омбудсманът не е компетентен да инициира производство за установяване на съответствие на закон с общопризнати норми на международното право и с международни договори, по които България е страна, каквото искане е направено в настоящето производство.

На второ място ограничение има в предмета на оспорване – омбудсманът може да иска установяване на противоконституционност само на закон, а не и на другите актове на Народното събрание и на актовете на президента /Определение № 1 от 09.02.2010 г. по к.д. № 19/2010 г./.

На трето място омбудсманът може да оспорва само закон, с който се нарушават правата и свободите на гражданите. Съгласно Конституцията и Закона за омбудсмана той има задължението да бъде застъпник на правата и свободите на гражданите. А това са закрепените в Конституцията права, които са присъщи и неотменими на човека и гражданина, като право на живот, лична свобода и неприкосновеност, на адвокатска защита, защита срещу посегателство върху честта, достойнството и доброто име, неприкосновеност на жилището, свобода и тайна на кореспонденцията и на другите съобщения, свобода на съвестта, свободата на мисълта и изборът на вероизповедание и др. На омбудсмана не е предоставено правомощие да

оспорва закон, с който се нарушават права на граждани, които произтичат от сключени от тях договори за услуги. Още по-малко може да се сподели разбирането, че омбудсманът може да оспорва закони по съображения, че те засягат стопанската дейност на определени търговски дружества, каквото засягане директно се поддържа в настоящето искане. Конституционният съд в Република България не е част от съдебната система на общите съдилища и той не разрешава конкретни облигационни спорове, възникнали между държавата в лицето на Агенцията на приватизация и следприватизационен контрол и БТК, върху чиито недвижими имоти се твърди, че са наложени ипотeki. Изнесените в искането данни за броя на акционерите, работниците, служителите и клиентите на услуги на БТК не променят извода на съда, че не се касае до засягане на правата на гражданите в Република България, а оспорената разпоредба засяга интересите на търговско дружество, което следва да защити правата си по общия ред пред съдилищата. Следприватизационният контрол по смисъла на чл. 1, ал. 3 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол е дейността по контрола върху изпълнение на задълженията на купувача, поети с приватизационен договор, която е подробно уредена в чл. 22б, ал. 4 от цитирания закон. Страните по този договор са равнопоставени. Договорната отговорност на купувача при неизпълнение на поетите задължения по приватизационния договор следва да се реализира по общите правила на гражданското и търговското право, както и защитата на купувача срещу действията на органа за следприватизационен контрол също следва да се извърши по съдебен ред.

По изложените съображения съдът намира, че искането като недопустимо следва да бъде отклонено и производството по делото прекратено, като искането заедно с препис от настоящето определение следва да се върне на вносителя му.

На основание горното и чл. 19 ЗКС и чл. 26, ал. 1 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд, съдът

26

О П Р Е Д Е Л И :

ОТКЛОНЯВА искането на омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност и несъответствие с общопризнатите норми на международното право и с международните договори, по които България е страна на § 8, ал. 1 от Преходните разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за приватизация и следприватизационен контрол /Обн., ДВ, бр. 72 от 2006 г., изм., ДВ, бр. 65 от 2008 г., в сила от 22.07.2008 г., изм. ДВ, бр. 18 от 2010 г., в сила от 05.03.2010 г./

ПРЕКРАТЯВА производството по делото.

ВРЪЩА искането заедно с препис от определението на омбудсмана на Република България.

Председател

~~Евгени Тянчев~~

Членове:

Емилия Друмева

Георги Петканов

Владислав Славов

Ванюшка Ангешева

Димитър Токушев

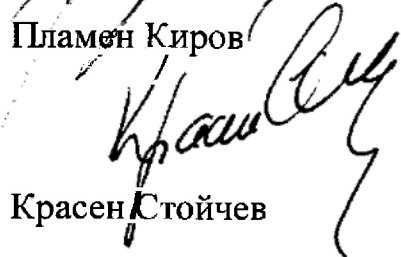
Цанка Цанкова

Благовест Пунев

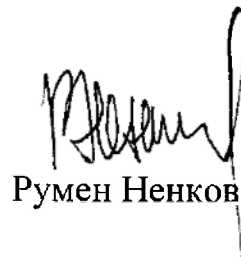
Стефка Стоева

Пламен Киров

Красен Стойчев

Румен Ненков

24